

SAMLENOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

4. juni 2020
20/07067-1
annben-dep

Indhold

1. Genopretningen af EU's økonomi i lyset af COVID-19 2
2. Forslag til kapitaludvidelse i den Europæiske Investeringsbank 7

1. Genopretningen af EU's økonomi i lyset af COVID-19

KOM-dokument foreligger ikke.

1. Resumé

Den 12. juni 2020 afholdes uformelt videokonferencemøde for EU's konkurrenceevneministre om genopretningen af EU's økonomi i lyset af COVID-19 samt Kommissionens genopretningspakke fra den 27. maj 2020. På dagsordenen er to elementer for genopretningsindsatsen: 1) den grønne og digitale omstillings potentiale som vækstdrivere i genopretningen, samt 2) en styrkelse af strategiske europæiske værdikæder.

Regeringen lægger vægt på, at et effektivt og fremtidssikret indre marked udgør fundamentet for at genoprette den europæiske økonomi. Derudover lægger regeringen vægt på, at der i genopretningen af den europæiske økonomi medtænkes langsigtede løsninger på navnlig det grønne og digitale område, der kan være med til at kickstarte den europæiske økonomi, fastholde de langsigtede visioner i EU's grønne pagt og digitale strategi og lægge sporene til fremtidig vækst samt fastholde vejen mod et klimaneutralt EU senest i 2050. Endelig støtter regeringen, at Kommissionen vil fokusere på investeringer i udvalgte teknologier og sektorer relateret til den grønne og digitale omstilling.

2. Baggrund

Det Europæiske Råd anmodede den 26. marts 2020 Kommissionen om at udarbejde en langsigtet og detaljeret handlingsplan for genopretningen af den europæiske økonomi. Den 15. maj 2020 blev der afholdt et uformelt videokonferencemøde for EU's konkurrenceevneministre om genopretningen af EU's økonomi i lyset af COVID-19.¹ Den 27. maj 2020 præsenterede Kommissionen en pakke af forslag vedr. EU's flerårige finansielle ramme 2021-27 (MFF) og genopretning af landenes økonomier i lyset af COVID-19-krisen²

Dertil kommer, at genopretningsplanen skal ses i lyset af Kommissionens tidligere lancerede strategier, herunder navnlig meddelelserne "Den Europæiske Grønne Pagt" (KOM (2019) 640), "Europas digitale fremtid i støbeskeen" (KOM (2019) 67), "En ny industristrategi for Europa" (KOM (2020) 102) samt "En ny handlingsplan for den cirkulære økonomi for et renere og mere konkurrencedygtigt Europa" (KOM (2020) 98).

¹ Formandskabets opsummering af drøftelsen kan ses her: <https://eu2020.hr/Home/DocumentDownload/221>

² Link til Kommissionens hjemmeside om genopretningsplan for EU: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/recovery-plan-europe_en

3. Formål og indhold

Som opfølgning på den tidligere videokonference og Kommissionens genopretningspakke har det kroatiske formandskab indkaldt til en uformel videokonference den 12. juni 2020. Fokus på mødet forventes at være på to elementer i genopretningsindsatsen, nemlig på grøn og digital omstillings potentiale som vækstdrivere i genopretningen, samt en styrkelse af strategiske europæiske værdikæder som led i genopretningsindsatsen.

Grøn og digital omstilling

I Kommissionens overordnede meddelelse om EU's genopretningsplan "Et vigtigt øjeblik for Europa: Genopretning og forberedelser til den næste generation" (KOM (2020) 456) fremhæves den grønne og digitale omstilling som to grundlæggende elementer i den langsigtede vej ud af krisen.

Det understreges, at den europæiske grønne pagt og initiativerne heri skal fungere som vækststrategien for Europa. Dette skal blandt andet udmøntes gennem en prioritering af grønne investeringer – både på kort og lang sigt – der understøttes af investeringsretningslinjerne i de forskellige genopretningsinstrumenter. Kommissionen ser, at frigørelsen af investeringer kan gøre den europæiske pagt til en jobskabende drivkraft. Derudover vil Kommissionen fokusere på at styrke teknologier og værdikæder, der er centrale for at understøtte den grønne omstilling såsom vedvarende energiteknologier.

Ligeledes fremgår det af meddelelsen, at krisen har understreget behovet for fortsat digitalisering af økonomien og samfundet. Den digitale omstilling vil derfor spille en central og prioriteret rolle i relanceringen og moderniseringen af EU's økonomi. På denne baggrund lægger Kommissionen op til, at ambitionerne imod et stærkere og mere digitalt indre marked skal accelereres, blandt andet ved at fremme investeringer i højhastighedsnet og 5G, at styrke EU-landenes industrielle og teknologiske kapacitet på strategiske områder og at fremme dataøkonomien.

Europæiske strategiske værdikæder

I meddelelsen fremhæves desuden, at den nuværende krise har vist, hvordan EU på en række områder har behov for at styrke sin modstandsdygtighed. Ved at forfølge en overordnet tilgang om "åben strategisk autonomi" skal EU være med til at forme fremtidens globale økonomi, samtidig med at man beskytter den europæiske økonomi mod unfair konkurrence. Der lægges desuden vægt på, at EU altid vil være tilhænger af åben og fair handel, men skal være opmærksom på behovet for at reducere afhængigheden af tredjelande og styrke forsyningssikkerheden.

I den forbindelse foreslår Kommissionen etableringen af et instrument for strategiske investeringer, som skal fokusere på fælleseuropæiske investeringer, der kan bidrage til at styrke europæiske strategiske værdikæder. Hensigten med instrumentet er at styrke EU's uafhængighed af tredjelande inden for disse værdikæder, hvilket skal bidrage til at styrke den europæiske autonomi og styrke EU's globale konkurrenceevne på længere sigt. Kommissionen lægger op til, at hovedfokus særligt vil være på at fremme investeringer i den digitale og grønne omstilling.

Allerede kendte kommende initiativer relateret til europæiske værdikæder fremhæves også i meddelelsen, heriblandt etableringen af en industrialliance for brint, strategien for lægemidler, handlingsplanen for kritiske råstoffer og hvidbogen for udenlandske subsidier med fokus på et forstærket instrument til screening af udenlandske investeringer. Endelig fremgår det, at Kommissionen vil foretage en handelspolitisk evaluering.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Ikke relevant.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Ikke relevant.

Økonomiske konsekvenser

Ikke relevant.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Ikke relevant.

8. Høring

Sagen har ikke været i ekstern høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Drøftelsen forventes generelt at vise opbakning til den samlede genopretningsplan for EU, som indeholder både kortsigtede og langsigtede tiltag til at genoprette den europæiske økonomi.

Kommissionens fokus på den grønne og digitale omstilling som vækstdrivere i genopretningen af økonomien forventes at blive mødt med bred opbakning blandt medlemsstaterne. Det forventes dog, at visse medlemsstater vil henvise til, at den økonomiske krise nødvendigvis må føre til en lempelse af målsætningerne i EU's grønne pagt, således at industrien og arbejdspladserne kan følge med. Omvendt ventes andre at ville argumentere for, at genopretningen skal have et væsentligt grønt fokus og derigennem bidrage til, at EU's høje klimaambitioner fastholdes, idet de ses som en betingelse for vækst og beskæftigelse på længere sigt. Således har 18 medlemslande underskrevet et dansk initieret erklæring om, at EU's grønne pagt skal være en vigtig del af EU's økonomiske genopretning. I forhold til den digitale omstilling ventes der at være forskelle i medlemsstaternes tilgang til at fremme digitalisering, hvor nogle vil ønske et større fokus på digital suverænitet, og andre vil have fokus på at styrke det digitale indre marked.

Udgangspunktet for drøftelsen om europæiske strategiske værdikæder forventes at være de kendte industripolitiske initiativer fra den nylige industristrategi. Fokus på at styrke europæiske strategiske værdikæder forventes at møde bred opbakning, hvor særligt de mere klassiske industritunge medlemsstater vil tage positivt imod særligt forslaget om strategiske investeringer, idet der lægges op til, at EU-midler kan anvendes til at understøtte udvalgte strategiske teknologier. Hertil forventes særligt mindre medlemsstater med åbne økonomier at lægge vægt på, at sådanne investeringer ikke må eller kan stå alene, skal være fokuseret på innovation og områder kendetegnet af markedsfejl, men at de skal ledsages af et fortsat fokus på at forbedre de generelle rammevilkår for det indre marked. Hertil vil der sandsynligvis også være en række medlemsstater, som vil forsøge at dreje drøftelsen over mod det kortere sigte, hvor de forventes at italesætte behovet for sektorspecifikke tiltag inden for de områder, hvor den økonomiske krise har ramt deres respektive økonomier hårdest. Det gælder bl.a. de sydlige lande i forhold til turisme.

10. Regeringens generelle holdning

EU står i en ny økonomisk situation, hvor medlemsstaterne skal være solidariske. Regeringen vil udvise solidaritet og finder det grundlæggende vigtigt for Danmark, at økonomierne i de øvrige EU-lande kommer bedst muligt ud af krisen. Regeringen støtter derfor initiativer til at adressere COVID-19-krisen på såvel nationalt niveau som EU-niveau.

Regeringen lægger vægt på, at et effektivt og fremtidssikret indre marked udgør fundamentet for at genoprette den europæiske økonomi. Regeringen lægger således vægt på, at genopretningsværktøjerne forankres i de europæiske værdier og kerneprincipper om fri og fair konkurrence, kontrol med statsstøtte, ikke-diskrimination og bevarelse af åbne markeder.

Derudover lægger regeringen vægt på, at den grønne og digitale omstilling fastholdes som de centrale vækstdrivere til at få EU ud af krisen og understreger betydningen af forskning og innovation herfor. Regeringen vil arbejde for, at EU's grønne pagt samt digitale strategi udgør rygraden for EU's langsigtede genopretningsplan, og at momentum fastholdes for at kunne opnå de langsigtede målsætninger heri bl.a. EU's mål om klimaneutralitet senest i 2050. Med dette afsæt kan EU inspirere globalt, hvilket også styrker EU's globale handlingsspor.

Regeringen vil desuden arbejde for, at EU fokuserer på en række industrielle økosystemer til gavn for den grønne omstilling samt EU's digitale og teknologiske kapaciteter, og således ikke fremmer økosystemer med et fossilt fokus. I den forbindelse arbejder regeringen for, at brugen af statsstøtte fortsat begrænses til at afhjælpe markedsfejl eller til at overkomme store samfundsmæssige udfordringer såsom den grønne omstilling.

Regeringen støtter desuden Kommissionens ambition om at mindske EU's afhængighed af tredjelande for strategiske vigtige teknologier og styrke EU's forsyningssikkerhed, men finder samtidigt, at et europæisk fokus på at sikre større forsyningssikkerhed ikke må lede til protektionisme. Det er positivt, at Kommissionen lægger op til at fokusere på investeringer i udvalgte teknologier og sektorer relateret til den grønne og digitale omstilling.

Regeringen lægger stor vægt på, at drøftelsen ikke foregriber forhandlingerne om MFF'en og evt. sammenhængende instrumenter, herunder genopretningsfonden.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Genopretningen af EU's økonomi i lyset af COVID-19 blev drøftet på et uformelt videokonferencemøde for EU's konkurrenceevneminiistre den 15. maj 2020, som blev forelagt Folketingets Europaudvalg den 15. maj 2020.

2. Forslag til kapitaludvidelse i den Europæiske Investeringsbank

KOM-dokument foreligger ikke

1. Resumé

Det angives i den faste formand for Det Europæiske Råds kompromisforslag til en flerårig finansiel ramme for 2021-2027 af 14. februar 2020, at EIB bør mobilisere 500 mia. euro mhp. at understøtte klimaindsatsen og digitaliseringen af Europa. Det fremgår, at dette indebærer en kapitaludvidelse til EIB på i alt 100 mia. euro

Såfremt ejerandelene fastholdes uændret, vil det fremsatte forslag indebære, at Danmark skal indskyde knap 2 mia. kr. i EIB og stille øgede garantier for knap 18 mia. kr.

Det vurderes, at et flertal af EU's medlemslande vil se positivt på en sådan kapitaludvidelse, om end nogle lande, herunder Danmark, har udtrykt en vis skepsis over for særligt sammenblandingen med MFF-forhandlingerne.

Regeringen støtter overordnet den foreslåede kapitaludvidelse i EIB, da den vurderes at kunne bidrage til den grønne omstilling samt til digitaliseringen i Europa. Regeringen vil arbejde for at den foreslåede kapitaludvidelse bliver ledsaget af yderligere reformer, der kan styrke governance-strukturen i EIB.

2. Baggrund

Den Europæiske Investeringsbank (EIB) er en investeringsbank ejet af EU-landene. Bankens kapitalgrundlag udgør ca. 243 mia. euro. Danmarks ejerandel i banken udgør 2,64 pct. EIBs samlede kapitalgrundlag udgøres dels af ca. 10 pct. indbetalt kapital og dels af ca. 90 pct. garantier fra EU-landene.

Såfremt EIB skal påtage sig en øget rolle i forhold til at tilvejebringe fx klimafinansiering ud over det allerede planlagte, så forudsætter det en kapitaludvidelse, da bankens nuværende kapacitet pt. er fuldt disponeret.

På denne baggrund er det i den faste formand for Det Europæiske Råds kompromisforslag til en flerårig finansiel ramme (MFF) for 2021-2027 af 14. februar 2020 foreslået at udvide EIB's kapitalmhp. at understøtte klimaindsatsen og digitaliseringen af Europa.

Forslaget er ikke fremsat som en retsakt eller tilsvarende, har ikke været forelagt EIB's bestyrelse og er ikke en del af Kommissionens reviderede forslag fra 27. maj 2020. Det vurderes dog, at forslaget vil kunne indgå som del af de samlede MFF-forhandlinger.

3. Formål og indhold

Det fremgår af kompromisforslaget af 14. februar 2020, at EIB bør mobilisere 500 mia. euro mhp. at understøtte klimaindsatsen og digitaliseringen af Europa. Det fremgår, at dette indebærer en kapitaludvidelse til EIB på i alt 100 mia. euro, heraf 10 mia. euro i indbetalt kapital og 90 mia. euro i øgede garantier. Det fremgår endeligt, at EIB's bestyrelse bør træffe beslutning herom således, at kapitaludvidelsen og den deraf følgende forøgede udlånskapacitet kan træde i kraft senest ved udgangen af 2020.

Såfremt ejerandelene fastholdes uændret, vil det fremsatte forslag indebære, at Danmark skal indskyde knap 2 mia. kr. i EIB og stille øgede garantier for knap 18 mia. kr.

Forslaget angiver en eksplicit gearing af kapitaludvidelsen (hvor meget yderligere udlån, der skal skabes med kapitalindskuddet), hvilket således lægger en fast ramme for, hvor risikable lån, der kan ydes. Det fremsatte forslag om en kapitaludvidelse er ikke ledsaget af nogen dokumentation og har ikke været drøftet nærmere, fx i EIBs bestyrelse, og det er derfor ikke muligt at vurdere, om den foreslåede volumen og risikoprofil er den rette i forhold til de forventede behov i markedet.

Det bemærkes endvidere, at EIB som følge af den økonomiske og finansielle indvirkning af COVID-19 har præsenteret og vedtaget en række tiltag mhp. at understøtte primært berørte SMV'er med finansieringsbehov, herunder vha. en ny pan-europæisk garantifond, som skal fremme investeringer for op til 200 mia. euro pba. øgede nationale garantier på op til 25 mia. euro, hvoraf det foreslås, at Danmark skal stille øgede garantier for knap 5 mia. kr. Folketingets Europaudvalg har tidligere godkendt Danmarks deltagelse i denne fond. Det bemærkes, at garantifonden er særligt målrettet afbødning af konsekvenserne af COVID-19, hvorfor den ikke vil bidrage til at øge EIBs kapacitet på det grønne område.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har ikke udtalt sig i sagen.

5. Nærhedsprincippet

Kapitaludvidelsen i EIB vil have til formål at understøtte klimaindsatsen og digitaliseringen af Europa ved at fremme investeringer og sikre adgang til finansiering for virksomheder i EU gennem EIB.

Regeringen er enig i, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant

7. Konsekvenser

Statsfinansielle konsekvenser

Forslaget forventes at få statsfinansielle konsekvenser. Såfremt ejerandelene i EIB holdes uændret, vil forslaget indebære, at Danmark skal indskyde knap 2 mia. kr. i EIB samt stille øgede statsgarantier for knap 18 mia. kr. til EIB.

Det vurderes, at den statsfinansielle risiko ved garantiforpligtelsen og kapitalindskuddet i EIB er lav, hvor der på forhånd ikke er en forventning om aktivering af garantien og tab heraf. Hvis garantien aktiveres, vil garantistillelsen have negative statsfinansielle konsekvenser (svarende til den del af garantien, der bliver aktiveret).

Afdækning af statens kreditrisiko ved garantiforpligtelsen og kapitalindskuddet i det foreliggende forslag vurderes at indebære et finansieringsbehov på årligt ca. 30 mio. kr.

Samfundsøkonomiske og erhvervsøkonomiske konsekvenser

Forslaget kan have positive samfundsøkonomiske og erhvervsøkonomiske konsekvenser i det omfang, at forslaget fremmer investeringer og virksomheders adgang til finansiering til klima og digitalisering i EU, særligt i den nuværende krisesituation.

Samfunds- og erhvervsøkonomiske konsekvenser for de enkelte EU-lande som følge af forslaget må forventes at variere og bl.a. afhænge af landenes nuværende respektive rammevilkår for erhvervslivet og investeringer, herunder finansieringsvilkår og øvrige vilkår for grønne investeringer og investeringer i digitalisering.

8. Høring

Sagen har ikke været i ekstern høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det vurderes, at et flertal af EU's medlemslande vil se positivt på forslaget om en kapitaludvidelse i EIB som led i MFF forhandlingerne, om end nogle lande, herunder Danmark, har udtrykt en vis skepsis overfor særligt sammenblandingen med MFF-forhandlingerne.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter overordnet den foreslåede kapitaludvidelse i EIB, da den vurderes at kunne bidrage til den grønne omstilling samt til digitaliseringen i Europa.

Henset til bl.a. regeringens ambition om mere ambitiøse klimamål i EU er der et rationale for, at EIB får tilført mere kapital til finansiering af den grønne omstilling. Der er ideelt set behov for en nærmere analyse af behovet, før man lægger sig fast på beløb, timing og risikoprofil. Dette bør drøftes i EIB's bestyrelse på baggrund af et grundigt oplæg fra bankens ledelse, hvorefter der kan afrapporteres til Rådet.

Regeringen vil arbejde for at for at den foreslåede kapitaludvidelse bliver ledsaget af yderligere reformer, der kan styrke governance-strukturen i EIB.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.